

VIGILA DE CORPUS A GIRONA

---

Com tantes altres vegades el viatge d'aquella tarde des de Figueres a Girona, no tenia altre objecte que fer-me la caritat d'uns d'uns kilòmetres de tren, una mica de paisatge i un enfit d'arquitectura, en aquesta Girona, triplement immortal perque te una ànima feta expressament per informar un cos de pedra picada. Aquest petit luxe d'unes micarelles de turisme me'ldono sovint, però aquest sump-tiós banquet gironí de la pedra picada no crec que pugui mai acabar-me'l.

Aquella tarde hi havia efluvis de Corpus a tot arreu. A quarts de cinc de l'hora nova, el tren corria entre un paisatge de blats segats que encare feia migdiada: el cel de llevant -el de la meva finestra del tren- era d'una mabilitat exquisida sense un nuvol, tendrissim. Ben mirat, en el passeig d'aquella tarda, contra el costum dels meus dies d'excursió, anava a trobar algú : volia veure els gegants. N'havia sentit pqrllar amb engrescament i els volia coneixer. Els escan als gegants esser els precursors de la diada i de la processó, de perque Corpus es una veritable meravella, una obra de gegants. Em prometia doncs una mica d'argument en el meu passeig arqueològic.

Des de l'Estació vaig anar de dret a Sant Feliu sense passar pel Pont de Pe-

Pedra, no sé per quins carrers però segurament fent molta dressera. Feia mig any que no havia entrat a S. Feliu. Com que no hi havia ningú i s'hi estava molt bé, després de resar uns breus moments com, segons diuen els diaris, fant els grans personatges en les visites oficials en les esglésies, ho vaig resseguir tot. Tot és de tanta qualitat en aquesta plaça que s'ha de correr molt món per veure una meravella que pugui comparar-s'hi. En son excelents les dimensions i l'alçada; el luxe de la nuditat; la pared de S. Feliu i els sarcòfacs que la decoren; la mural·la gòtica de l'altra banda, assentada sobre una muralla ibèrica; la manera que te de tancar-se amb un abosis i una torre, i aquell fons de retaule amb la torre Cornelia al capdamunt, tot fa que semblil'escenari d'un auto sacramental, un saló de música patètica, clos amb cortines de pedra.

En sortint d'aquesta església em plau d'estar-me una estona a l'acera de la Rectoria. Som a la plaça de Sant Feliu, veritable encanteri medieval, prodigi de la improvització i per consegüent l'antitesi de la plaça del Capitoli de Roma. Es, però, tan proporcionada i armoniosa que, no sabent com donar-ne una idea voldria, valent-me de mots, traçar-ne la planta. Des de l'acera de la Rectoria ens trobem en un dels costats d'una plaça triangular. Flanquejen les altres dues ales la pared de l'església a l'esquerra, i les muralles a la dreta. I quan l'angle està a punt de cloure's, la plaça s'obre pas entre una absidiola de S. Feliu i una torre

torrassa de les muralles. Entre aquest absis i aquesta torre poseu-hi un fons de retaula: un promontori cenyit per uns jardins conventuals escalonats - un rusc de monjes entre muralles feréstegues-i dalt de tot,prepotent entre totes,la torre Cornélia.

No desitjava pas veure-la servir d'escenari d'un drama per bons que en fossin els versos. M'estaba mirant un sarcòfag gòtic originalíssim col·locat un xic enlaire a la pared de l'esglesia en el qual dos angels volant horitzontalment sostenen un disc resplendent que té en el seu centre un Agnus Dei. Es evident -em deia-que aquest relleu és un símbol de la resurrecció. L'anyell pascual en un carner no pot volse dir altra cosa. Però la reverència amb que els angels porten el disc resplendent dona sens dubte al símbol un doble sentit: L' Anyell ressuscitat s'ha fet menjívol ~~com~~ com l'anyell de la Pascua jueva. ~~Encara~~ Encara no me'havia pigut mirar mai aquest relleu i estava pensnat que,enllaçar ~~amb~~ amb tanta sobrietat,i precisament en un sepulcre,els dos temes de la resurrecció i l'Eucaristia és certament una troballa originalíssima,que,en aquella tarde de vigilia de Corpus resultava més eloquent que un gran discurs. No havia desitjat ~~veure~~ veure un drama llibresc en aquesta plaça,peró heus aci que una flota de gent que venia dle capdamunt,entre l'absis de Sant Feliu i la torre de les muralles anunciava un drama real. Sostingut per sota les aixelles,perque quasi

no s'aguantava, un home jove, vestit com un treballador, era conduit per altres dos homes. Em sembla que d'aquets dos, l'uniforme quedava un, només era el de la guàrdia municipal. Jo no sabia si el portaven sostingut, però el conduïen amb molta caritat i miraments. Vaig creure que potser havia tingut un treball. Duia el cap cobert, el cabell li quedava sobre ~~sobre~~ el front i es veia que plorava. Com ~~aide~~ que les cames li fallaven i arrossegava els peus, els que el sostenien l'alçaven de tant en tant per sota les aixelles.

Vaig demanar què passava a una dona que venia per l'acera de S. Feliu. -Un camió ha mort un nen a Sotaportes, i aquest pobre home es el pare del nen- Vaig haver de demanar aclariments perquè jo encara no sabia que d'aquell portal que s'obra entre les dues torres i tanca la plaça de la Catedral en diuen Sotaportes.

En arribar al Portal de Sotaportes que s'obra entre dues torres rodones molt altes vaig trobar un camió entravessat, com si hagués vingut de la plaça de San Feliu o hagués fet una maniobra de reculada. Al peu del camió hi havia un jove que plorava. Segurament era el que menava el vehicle i un dels que hi anaven. Vaig haver de voltar el camió per veure de que es tractava. La víctima era un nen petit que hi havia allà a terra, aclofat en el recó que fa l'arrancada de la torre. Un mocador, tacat de sang li tapava la cara. Jeia sobre

un bassal de sang que encara corria i saltava el graó de l'acera.

El camió l'havia esclafat a l'aresta de l'arcada. Algú l'havia avisat que no passés, l'autista també li havia fet un crit, però el nen, en sentir que els gegants que anuncien el Corpus arribaven amb la música a la plaça de la Catedral, havia fet una correguda i el camió el va enganxar just en aquell moment. La mort havia estat instantània.

En les converses no hi havia un mot de blasme per al conductor. La gent -bona gent-compadria als pares del nen com si sentís aquell neguit que no es pot comparar amb cap dolor físic. Deien que mes avall un altre grup havia aturat la mare del nen per evitar que s'acostés a Sotaportes.

Unes dones deien

- Els pobres pares d'aquest nen.....encara que no els coneguem, ja cal que ells en encomanem ~~de~~ a Déu.

- Es tot el que hi podem fer els pobres.

L'accent dels comentaris era ben diferent en explicar que el nen corria a veure als gegants. Això es deia amb frases trencades, com un homenatge a la innocència.

-L'haurieu de tapar aquest nen:fa massa llàstima.

No és pas pecat la llàstima--.

- I amb que vols que el tapem? Només el podriem cobrir amb flors o un feix de lli

lliris. O amb la bandera blanca de Corpus.

Tot això, les dones ho deien a mitja veu i amb una emoció vivíssima. Els homes callaven. No se sabrà mai si es que els homes anaguen llurs sentiments o si és que tenen les idees mes curtes que les dones. Probablement tots els prohoms de Girona no haurien fet a aquest nen uns funerals més plens de sentit. I ni en les ploralles ni en els comentaris hi havia ni el mes minim accent blasfematori.

Sota el Portal de Sotaportes hi havia un remolí de mainada que anava a veure el nen mort o en venia. Davant del mort la quitxalla no deia res. Les nenes s'agrupaven.

Entre les torres de Sotaportes hi ha una arcada i un bocí de carrer estret com un budell. I us trobeu a la plaça de la Catedral. El contrast era en aquell moment d'una violència extraordinaria: Al mig de la plaça hi havia els Gegants els capgrossos i l'Àguila, i tot el seu acompanyament que feia el recorregut de la processó de l'endemà. No hauria dit mai que aquell Portal de Sotaportes tanqués tan bé: a la Girona els canvis de decoració son frequents i radicalissims. Potser això explica que molts bailets que venien de Sotaportes en entrar a la plaça, presidida llavors pels gegants plantats de cara a la Catedral, es posaven brusquement a saltar i cridar davant d'un dels nans que s'entestava a esquivar-los.

Jo estava tant desfet que sense ni saludar els Gegants me'n vaig anar de dret al meu seient. Com tantes vegades em vaig asseure al llindar d'una de les

dues cases que hi ha al davant de la Catedral. En el mateix graó, una xic més enlla seien dues dones de poble. En el llindar de l'altra casa, la que serveix de palau de Justícia, hi seia, entre altra gent, un dels nans amb el cap posat. Una nena es va acostar per dir a una de les dones que seia aprop meu:--Sabeu, mare, aquell cap gros que seu allà baix plora--.

--Que vols que plori si té el cap de cartó.?

--Es l'home el que plora i no la carota. L'he vist plorar mirant el nen mort a Sotaportes i quan ha arribat aci a la plaça s'ha posat el cap gros. I per la boca de la carota he vist bé com plora. Em penso que plora ~~d'amagat~~ d'amagat. Així no li ~~fa~~ vergonya

--Ves, ves, que em faries plorar a mi i tot-- va dir aquella dona.

Tantes vegades com'havia assegut en aquell lloc i mai la Catedral no m'havia semblat tan al·lucinant. A ple sol, sol de vigília de Corpus, a les sis de la + tarda batent de ple la façana de la Seu, amb un cel blau tendre, aquella plaça no + m'havia produït mai un sobrésalt tan violent. Es que veure sang estola els sentits? El sol repicava i segellava la pedra de la gran façana barrova col·locada sobre una ~~escalinata barroca~~ escalinata ~~barroca~~ de noranta graons. No m'havia adonat mai com aquell dia que aquell gran retaule que es la façana de la Catedral reposa sobre un podi graonat que està convençut d'esser la mesa d'un altar ma-

jor. Potser la gràcia d'aquest pedestal és que per cada costat sembla tallat a pic i deslligat de les ales laterals de la plaça, talment com una escala de mà estintolada a la porta de la Seu. Em vingué a la memòria que a Roma l'escalinata de Trinità de Monti, l'església del meu barri on, en la convalescència d'una malaltia pujava jo cada dia a prendre el sol, s'encaixa íntimament amb les construccions laterals. En aquells moments veia exactament la neva plaça d'Espanya i Trinità de Monti, arquitectura d'ebenisteria, escenografia sàvia, colors de rovell, i de rovell d'ou, tot delicadament submergit en una atmosfera vaporosa, visible i comestible. Veia ben clar que a la plaça de la Catedral de Girona tot és més barbarot i més feixuc, però boníssim. L'arquitectura és sumptuosa i orgullosa, autoritària i ferotge. La llum és dura i crua, llum de picapedrer, d'escultor i arquitecte. El barroc de l'arquitecte i escultor vigatà Pere Costa el meu compatriota em semblava més romà que el de Roma. Des de allà on jo seia aquest espadat de pedra picada, de cinquanta metres d'alçada, s'acosta a l'espectador, com una aparició fantasmal. Desvinculada de les ales laterals de la plaça, diríeu que aquesta escalinata ha anat avançant plaça enllà amb la Catedral a cavall, borratxa de sol. La reverberació de la façana rebotia per tota la plaça i donava un lleu ~~estable~~ tremolor a les blavors dels indrets ombrius, ombres de pou. El cel era d'una clemència dolçoíssima. Els falsiots semblaven bojos. No me'n havia adonat me



mai tan clarament com aquell dia: Aquesta Catedral que us obliga a alçar el cap i us hipnotitza, avença com un sonàmbul i té una manera de plantar i d'estar-se com una aparició. Si en somni haguessiu d'inventar una catedral que camina i s'us acosta com si us hagués de caure a sobre la veuriem així, dreta com aquesta en aquella vigília de Corpus i en aquella hora, espectre de pedra venint d'un altre món. No he vist enlloc una arquitectura tan al·lucinant i tan real, tan feixuga i no obstant tan metafísica. Se m'anava acostant poc a poc com una muntanya que s'esllavissa. Me la veia tan aprop que els noranta graons de l'escalinata s'alçaven davant meu com una pampelluga d'horitzontals.

Se sentia molt aprop la processó en la vigília de Corpus d'aquella tarda. Sobre la Catedral el cel s'entendria per moments i assajava un blau rar en aquest país, blau de l'Angélic. En un girant de la plaça de la Catedral, al peu d'una torre de les muralles, en un reconet ombriu, encara jeia mort En Maginet,

L'havia tornat anar a veure per acomiadar-me'n, perquè em quedés pintat a la memòria i perquè em feia molta angúnia que el jutge trigés tan t a venir. Ho vaig veure ben be: El bassal de sang feia uns reguerons arborescents que a l'ombra de la terra tenien una lluentor de laca. El troç principal del regueró era convexa i tingent: uns filaments i unes iritacions palpitaven i feien llumen-  
netes abans de caure de l'acera. Flor de sang<sup>sang</sup> en flor, la sang d'En Maginet.

En canvi la sang del mocador que li~~ta~~ tapava la cara era d'un ver~~n~~ell de ~~cl~~avells.

No m'havia fet mai tanta impressió com aquella tarda la sang. Goethé diu molt ben dit que la sang és un líquid molt especial. Però la sang d'un infant no és pas una sang qualsevol. I la sang innocent no és pas igual que la sang pecadora. Hi ha sang de malvat, la mala sang i sang mai contaminada; la sang pura d'Abel, la preciosíssima sang de Jesús, la sang d'exercits de màrtirs.

De sang innocent jo diria que no n'havia vist mai tanta. Alguns apartaven la vista del Nen i de la seva sang com si fos un espectacle obscó. Es de mal gust -diuen- contemplar la sang humana, sobretot la ~~última sang~~ última sang. Però de ~~me~~ mal gust es fer-ne. I ara que se'n fa tanta la regatejem amb un extrany pudor en les imatges del Sant Crist i en els martiris dels retaules.

El món no tindria cap sentit si la sang innocent no fos expiatoria i propieciatoria. Ho ha estat la sang de cada màrtir. Els innocents moren per al poble, i llur sacrifici, providencial, determinat, per via administrativa, és un fruit de benedicció. Potser sense sang d'en Maginet, la ciutat de Girona no hauria estat digne de fer la processó de Corpus en aquest any de 1947. Potser tota la gent gran que hi aniria no valia com aquest angel de Déu. Es ben cert que els petits sacrificis, les petites destruccions, les de rúbrica de l'encens i la cera d'abella, que crema a l'altar, i les ofrenes populars amb destrucció de tantes flors, sobretot de tanta

ginesta i tants clavells, no valien aquella sang d'En Maginet, extesa com una catifa prop de la Catedral, la primera que la processó trobaria en el seu curs.

Arrabacat a la vida amb tanta violència, raptat en un instant en un lloc i un dia tant comprometedors pels que no entene res de res, segur que en el cor d'aquest Nen hi havia nascut potser el dia de la primera comunió una guspíra d'amor molt viva, un esperit d'oblació un engrescament que enamorava. Potser si Girona fos més pura, no hauria hagut de morir En Maginet quan corria a veure els Gegants, adollerat per a fer una comparsa de luxe necessària a la processó, per anar al lloc que li pertocava amb els Gegants, els Nans i l'Aguila, cridant i corrent amb tota la mainada, fent de filabarquí pels carrers de la ciutat perquè la processó pogués transitar amplis me. Al davant, entre les criatures hi ha molts sants que no ho semblen i ho són; en plena processó hi ha molts barons greus que ~~no~~ ho semblen i no ho són. Que sabem nosaltres ?

Contemplant En Maginet aclofat, reclinant el cap a la torre de les muralles i les mans per terra, molta gent deia: " pobret, és més feliç que nosaltres. " Els que tenen la superstició de la sang s'esmunyien com si desertessin, sense atinar que no podien haver-hi vapors malignes en aquella sang. Si els circumstants ho haguessin merescut, segur, que haurien sentit ~~el~~ <sup>olor</sup> de lliris i llessamins. Fet un angel, En Maginet havia volat vers aquell cel blau i clement: Potser havia passat sota

el portal de Sotaportes cap a la plaça de la Catedral, amunt ~~era~~ entre l'es-  
tol de falsies.

Em costava retrobar la calma en mig d'aquell encrespament de sensualitats  
físiques i metafísiques. M'era difícil desentortolligar les dues línies melòdiques  
d'aquella tarda abrandada: l'olor de la sang d'En Maginet i la flaire de Corpus. En  
l'escenari d'una arquitectura de luxe, laberinte de catedrals i torres, de muralles  
ibèriques, romanes i gòtiques, s'abraçaven l'esglai del Portal de Sotaportes i l'o-  
reig d'un Corpus que s'acosta. Tot era tan barrejat que tots n'estavem com embria-  
gats. I, vulgues no vulgues, aquella arquitectura feta d'acantilats de pedra picada,  
exerceix, àdhuc en els esperits dels més inconscients, una pressió especial, la  
coacció de la majestat i gairebé diria de la màgia. Jardí de l'arquitectura, garatge  
encantat, es impossible dràcar mes cortines de pedra en un espai tan reduït. Flan-  
quejat per dues torres molt altes, l'eix del Portal de Sotaportes que les separa  
forma angle recte amb l'eix dels absis de Sant Feliu. Plantat a terra, aquest joc  
d'absis i torres s'ordena admirablement. I el sol i l'ombra juguen a cuit cami-  
nant de puntetes al voltant de cada torre, besant les curves del gran absis de S.  
Feliu i de les absidioles. En aquell recó, entre l'aresta del Portal i la curva d'  
una gran terrassa, jeia En Maginet, petit, petit, com si s'anés fonent. Al peu d'a-  
quelles muralles s'hi devia haver vessat molta sang: molts morts s'hi devien ha-

ver estat a sol i a serena fins que serien ben freds, com ara En Maginet s'anava refredant.

Acabada la funció, ~~de~~ quan les autoritats civils i la gent darrera d'elles se n'anaven a reunir-se amb els gegants; mentre els canonges es dirigien als altars laterals on tenen els bancs de la roba i començant a obrir reixes se sentia de cap a cap de la Seu el <sup>r</sup>ginyolar dels panys, un il·lustre capitular s'acostà a saludar-me. I com, després dels compliments de rúbrica, jo li preguntés si la Custòdia de l'altar major, que des de aquell lloc jo no podia vure ben be era la de Corpus, em respongué, més que amb paraules, amb un moviment de ponderació que ens desplaçà a tots dos. Plegats varem pujar al presbiteri: el Canonge encara portava els sumptuosos habits de cor.

En esser dalt dels escalons de l'altar si em punxen no em troven sang. Encara que d'un altra ordre, el xoc era tan violent com el que m'havia sobtat al Portal de Sotaportes. Davant meu, sobre l'altar, un xic enretirada, col·locada en un socol de vellut vermell, tenint per fons l'altar de plata, s'alçava la Custòdia tan alta com un home. La lluminària encara era tota encesa. Als peus de la Custòdia hi havia dos rams de clavells vermells coronats pel tremolor d'aquella flor de belluguet que en diuen nebulosa. No m'havia sentit mai com en aquell moment una sensibilitat tan viva. Quina tarda, Deu meu ! Parlava amb el senyor Canonge amb

frases trencades, deia unes coses i en pensava moltes d'altres. I ben cert que a En Maginet no el perdia mai de vista: em semblava que el tenia als peus ajocat sota l'ara de l'altar, amb les mans per terra. El vermell dels clavells, el del sócol de vellut de la Custòdia i del donàs que darrera d'ella tapava la una fàixa del retaule d'argent, els comparava, sense voler, amb la sang d'aquella acera i d'aquell mocador que tapava la cara d'aquell Àngel de Déu. Tant món com he corregut i estava ben segur de no haver vist mai cosa comparable ~~amb~~ a aquella Custòdia davant d'aquell altar i sota d'aquell baldaquí d'argent. Em vingueren a la memòria la "pal·la d'oro" de Sant Marc de Venècia, ni la mòmia de Tuthankament, tota d'or, que no m'havien impressionat tant com aquella apoteosi de l'orfebreria litúrgica. Els homes no podien pas fer més—ho vaig dir al senyor C Canonge—en homenatge al Santíssim Sagrament. La processó de Corpus m'anava per dins en un tumulte d'acció de gràcies. I com un llampec em va passar pel cap que en el moment de la institució de l'Eucaristia, a l'hora del Sant Sopar, Jesús es va veure en aquest altar de la Seu de Girona i en aquesta Custòdia. I va veure l'orfebte gironí Francesc Artau com hi treballava durant vuit anys fins al 1438 i com se'enorgullia de veure-la tan gentil i espigada, alta de 185 centímetres i pesant prop de quaranta ~~kilos~~ quilos. Sense una fe i un entusiasme, sense una inspiració directíssima i un esperit gairebé d'oblació de la p

de la persona i la personalitat no s'hauria pas pogut fer una obra com aquesta. I essent la inspiració un do ~~de l'Esperit Sant~~ i una il·luminació de l'Esperit Sant, és permès de pensar que en aquesta església de Girona, com en totes les del món, els artistes han treballat tan meritoriament i definitivament com els eclesiàstics a la major glòria de Deu. I sovint, també per un voler de Déu, i com un premi a una obra d'acció catòlica sincerament sentida només ells s'han salvat d' l'anonimat en el decurs del temps. Tan cert és això i tan evident que amb freqüència elegeix Déu per a les grans obres, els homes mes modestos d'aquest món. Indubtablement En Francesc Artau treballava a la presència de Deu, però Jesús -honor insigne- se l'havia contemplat des de el moment de la Cena. Estava jo en aquell moment ben convençut i encara n'estic, que, al Cel En Francesc Artau, com els sants eucarístics més il·lustres, ostenta el trofeu d'una custòdia, certament mes petita que la de Girona, ben igual però molt mes fina. Tot això, és clar, m'ho remugava per dintre no ho vaig pas dir al senyor Canonge. Ni tampoc que a Francesc Artau, ara li havia sortit feina perquè -el cor m'ho deia - Nostre Senyor li hauria encarregat un trofeu per En Maginet: una parella de gegants d'or i podria que donat-els'hi corda ballessin dalt d'una capseta de música, sobre la palma de la mà. El tumulte espiritual que se m'emportava no em feu pas descuidar

de donar gràcies a Deu per haver-nos conservat aquelles meravelles. I encara que molt sumariament, i més amb el cor que amb els llavis ho vaig fer. Se m'acudia -i ho pensava sincerament- que per tots els tresors del món no es pot pas donar la vida, però si per una custòdia monumental, perquè una custòdia d'aquesta categoria. És un tron veritable, ofert per tota una generació i reofert per moltes altres generacions. Durant la nostra guerra civil el Diable va fondre la Custòdia de la Catedral de Vich, la que jo havia vist tant vegades a l'altar i al carrer i això ho ting com una espina que em farà mal tota la vida. Ja ho sabia que la de Girona s'havia salvat, però estava molt content de veure que va ésser feta amb tant d'amor i que segurament és filla de la de Vich, nascuda uns quants anys abans,

No se m'havia ofert mai tan clar a l'enteniment que una custòdia, precisament quan el Santíssim no hi és, té per si sola una mena de presència, una manera d'estar i de plantar gairebé humanes. No hi ha cap moble ni objecte litúrgic que l'iguali en personalitat. Quan es ocupada quasi només en veiem el resplandor; quan és desocupada es veu que se n'ha alçat Nostre Senyor en persona. En això una custòdia solemne s'assembla a un tron, que àdhuc quan és desocupat evoca la persona que té dret d'asseure-s'hi. I perquè la veia com un tron vaig



pujar un parell de graons de la escaleta de pedra que hi ha darrera l'altar i furtivament, com d'esquitllentes, vaig tocar el seu repeu just el temps d'un amen. Fou un moviment instintiu ho vaig fer, no perquè és una obra d'art, sino perquè una estona abans, aquest tron havia estat ocupat pel Santíssim Sagrament. I jo diria que la Custòdia encara en conservava la vibració i potser la tebior. El Canonge, que és un sant home i que a mi em fa una impressió grandíssima, potser no se'n va adonar o va fer veure que no se n'adonava d'aquesta furtiva i tàctil comunió espiritual meva.

Situats altre cop al davant de l'altar em semblava que el seu millor ornament era la qualitat de la llum que allà s'estava, arredoçada sota el baldaquí d'argent, i una llum que ho submergia tot, palpable, espessa, gelatinosa que tremolant només sobre l'or de la Custòdia es posava agafallosa sobre els alts relleus de l'altar, i deixava ençà i enllà uns negres translúcids, magnífics que potser només se sostenen sobre la plata. El sagristà havia anat apagant els llums i ara la Custòdia era una ginestera en el fogalleig del retaule, dels canalobres i el baldaquí d'argent. I els rams de calvells, i el belluguet con si respiressin al peu de la Custòdia, que un cop desocupada es dona compte de la seva categoria de tron reial, de la seva majestat personal.

Ens en anarem i ferem la reverència a l'altar. I just al moment de girar ~~meu~~

vaig veure alta vegada En Maginet ajocat al peu de l'altar, prop de les reliquies dels martirs, el cap reclinat a l'antependi, la cara tapada amb el mocador tacat de sang, les mans per terra, tal com l'havia vist a Sotaportes.

El meu amic Canonge-dic "amic" perquè voldria mereixer un amic així - em deixà a la Porta dels Apostols. Se m'acudí llavors que el calaustre potser encara era obert i vaig reclamar pensant que allà em refaria. Hi era tot sol i s'hi estava benissin. "Que be s'és está aci" (bonum est nos hic esse) va dir Sant Pere al Tabor. Al dintell de la porta de tots els claustres del món faig la mateixa exclamació. Al Cel, En Maginet feia estona que l'anava repetint. Hi estava tan be que no se'n sabia avenir.

Els claustres són la oapsa de sorpresa de les catedrals i monestirs, la bombombonera de totes les coses bones.

Recintes tancats a cel obert, joguines de pedra picada i la jardineria i barreja de temple i de carrer, d'esbarjo i cementiri, invitació a la meditació i a l'esplai; deambulatori de les processons conventuals i camp de joc dels escolans; font d'inspiració, delícia dels músics i poetes; banc escon del sol-solet a l'hivern amb ombres llemineres a l'estiu, saló de música de les plujes, obert al vent i protegit de tots els vents; els claustres ho entenen tot i tot ho han

pensat rectament. Son les places de la Llibertat construïdes per l'Església, closes a terra i obertes al cel per una arquitectura robusta i embadalida, decorada amb corrents d'aigua, amb arbres i flors i amb xerrotig d'ocells, plenes d'aquella veritat que si ens fa lliures també ens pot fer artistes.

M'hi vaig asseure i m'hi vaig passejar perquè a totes aquestes formes de descans us invita un calaustre. M'hi vaig passejar perquè la processó que em corria per dins havia de cabdellar-la alla matix, al voltant del Claustre. Que n'es de cert, Deu meu, que Corpus se sent venir de lluny!

Moltíssima gent el sent dintre seu en un esclat d'himnes i cànctics, amb repics de campanes grosses, braçades de flors, domasos, espinguets de mainada i de falsies, encens, orquestres i genuflexions. Les processons de Corpus surten de les catedrals i de les esglésioles, però neixen al cor de la gent molts dies abans. I el dimecres, els crits i colors de processó, com si no poguessin esperar més, surten amb els gegants fora de casa.

Portar triunfalment Nostre Senyor pel carrer, al menys una vegada a l'any és un abrandament que per a delícia del cor, urgeig o (ungeig) als poetes i als sants d'aquest món. I és de mal averany contenir aquest devassall de neguit que forma-se en l'enteniment de multituds i sortint de les portalades del temple.

*no ho can-  
teu*

ple cenyeix anualment els pobles i ciutats amb benediccions, pampallugues de domassos d'encens i ginesta. És de mal astrugància voler colltorcer la processó de Corpus: si aquesta garlanda no es pogués estendre pels carrers s'hi ficaria, en comptes d'ella, el serpent enemic amb tota la seva pompa d'abominacions i una pudor afrosa.

La processó de Corpus la porta a dins tota la gen capaç de percebre el do de Déu: Els sants els poetes i la mainada. Segur que el Nen Maginey se la sentia remoure al cori al magí, potser per primera vegada a la vida i des de la primera Comunió l'entenia millor que molta gent gran. I exultant davant dels Gegants i l'Aguila volia fer justament el seu paper d'infant en aquella tarda de Vigília de festa a l'hora en que Corpus i la processó, dirieu que entren al forn per esser l'endemà coca flairosa, ensucrada i daurada.

Capdellant la meva processó de Corpus pel Claustre, de sobte vegí resumida a l'escala de la meva intel·ligència i concentrada com en una aigua-marina—segur la més pura de les llàgrimes plorades aquella tarda a Sotapotes—tota l'essència teològica i poètica del Corpus, i vaig entendre satisfactòriament el sacrifici d'aquell Angel de Deu. Entre resplandors de blats i fulgors de sang i de custodies aquella aigua-marina, que no essent meva se'imposava als ulls, em deia que Corpus ve amb la festa del blat. I mentre a dintre meu les línies melòdiques d'a-

quella tarda es resolien en un xafec de música, veia clarament que així com la festa de la collita resumeix el poema dels blats des de la sembra i la germinació a la sega, així Corpus resumeix la vida de Jesús des de l'encarnació a la mort, recordant-nos que el Fill de Déus va fer home perquè els fills d'Adam i Eva tinguessin una representació en la divinitat, i que després convertí el pa en substància seva perquè menjant aquesta aparença de pa, ens poguessim fer fills de Deu, i entressim en la intimitat de Deu. Perquè el blat sigui menjívol s'ha de morir. Per això Jesús pronuncià el seu testament eucarístic un dia abans d'esser segat p per la mort, faixat com una garba i enforat en un sepulcre, talment com la pasta de farina farà el camí del forn. I així com en els treballs de la sega i el batre ja se sent el color del pa que sortirà viu del forn, així també el regal de l'Eucaristia anunciava la resurrecció de Jesús, la nostra resurrecció espiritual ara mateix, i la resurrecció corporal en la consumació dels segles. Llaç d'unió entre Deu i els homes, Jesucrist bo com el pa i reconfortant com el vi, es dona en forma de pa i de vi perquè, constituïts per una unió de grans de blat i de grans de raïm, el pa i el vi han estat sempre el menjar i beure de la de la germandat humana. Corpus, la festa del Cos de Jesucrist, arriba com la festa del blat, amb una frisança utilitària amb l'il·lusió del banquet. En aquesta diada del pa consagrat

commemorem que Jesús se''ns hagi ofert tot Elle abscondit en un boci de pa i permetent que subsisteixin el gust ,la blancor i l'olor de pa.Les custodies de Corpus catalanes,les mes antigues de la cristiandat,tenen forma d'espiga i portades en triomf sobre les espatlles branden com una espiga madura sota un ta-lem altissim.

Quan em creia que la processó que havia capdellat al voltant del Claustre era acabada,perque ja havia passat la Custòdia,heus aci que m'adono que en fris,hi es representat el sacrifici d'Isaac,Sacrifici incruent acceptat però no consumat,penyora d'un altra,el de Jesucrist,ofert braços en creu,pagat amb sang-tot Ell revestit de sang-.Isaac poc ho sabia que era la victima elegida en holocaust,ni l'anyell que el substituii tampoc. I En Maginet tampoc.Només Jesús i,en nom d'ell,els altres martirs s'han ofert voluntariament. No tota la sang és fecunda,p però hi ha molta sang que redimeix i paga per als altres. I si Déuase n'haemportat En Maginet amb sang,és per a fer-lo mes sant. Era ben seu. Era una espiga madura que havia d'esser trencada. Aquest fruit ja no el farà malbé ningú. De les penallitats d'aquest món,Déu en treu un fruit,com si diguessim de les ortigues en treu mel. Potser En Maginet,mort en el primer efluvi de les Vespres de Corpus,ha pagat per tots els gironins el preu d'aquella Custòdia que podia haver desaparegut,potser ha pagat molt més.

Peró sabem que En Maginet és arrabassat a l'edat de sis anys, en l'octava de la seva Primera Comunió, en el preludi de la processó de Corpus, just en ovirar-se el primer resplandor.

Havent-me servit <sup>del</sup> ~~el~~ Claustre per a la meua processó i sentint-me cansat m'hi vaig asseure una estona, nogaire, perquè calia girar full, i aquella tarda, tot el món exterior prenia davant meu un interés al·lucinant, vivíssim. Una estona abans, a la plaça de la Catedral, els crits de la mainada i de les falsies se'm revestien de colors, mentre a la Seu, davant de l'altar i la Custòdia, i després el Claustre, l'arquitectura i els colors, ~~mentre a la Seu se'm desfeien~~ en música. I com que ja no veia res, jo diria que En Maginet em va donar la mà per alçar-me i em va conduir fins a la porta del Claustre.

Al carrer, al primer respir, em vaig donar compte que Corpus era apropíssim. Ho sentia físicament, a flor de pell, i encara que no ho hagués sabut no hauria endevinat, com ensumo cada any l'arribada de la primavera en un dia qualsevol, en sortir de casa. Des de la porta dels Apostols vaig decantar cap a la plaça dels Lladoners, pensant fer drecera per si de cas, al centre de la ciutat vella, trobava els gegants.

Tot marxant em sentia la Catedral al darrera amb tota la seva alçada i com m'obligava a girar-me. A la plaça dels Lladoners darrera d'una finestra

de planta baixa, enreixada i oberta de bat a bat es veia una capella de monjes, i a l'altar el Santíssim exposat al mig d'una encesa de llums i rams de lliris. Vetaqui perquè jo sentia tan aprop la flaire de Corpus.

Vig trencar per una devallada estreta, angulosa i solitària que més que un carrer sembla un corriol entre muralles. A mitja devallada hi havia tres dones i una nena que s'hagueren d'apartar per fer-me pas. Parlaven de l'accident de Sotaportes, i veient que en girava per fer atenció a la conversa, em varen demanar si venia d'allà baix i si'n sabia alguna cosa. Explicat sobriament el fet vaig dir que el nen mort tenia sis anys i es deia Maginet.-- Me'n vaig donar compte : el nom d'En Maginet el pronunciava com un nom gloriós, com si jo d'aquell nen en sabés més que l'altra gent.--Una d'aquelles dones, la que tenia al costat una nena de deu anys, molt aixerida, en fer-se una pausa anguniosa a les expressions de condol dedicades a la família d'En Maginet va dir:

- Tot això s'acabarà donant-los dues mil pessetes. L'any passat un camió em va matar el nen a la Devesa. Tenia onze anys.....El meu marit va morir a la guerra. Només m'ha quedat aquesta nena i Deu me la conservi. La nena va alçar un xic la mà i va trovar la de la seva mare.

El comiat fou molt dur, però molt afectuós.

La més vella d'aquelles dones anava, com jo cap avall. Quan les altres havien



trencat a la primera cantonada, aquella velleta em va dir:

-Pobre dona ,fa molta llàstima. Però el xófer no hi tenia cap culpa..El seu nen anava en bicicleta,agafat al camió;va caure sota la roda del darrera i el va esclafar. Aquest món és una vall de llàgrimes.

Varem anar plegats fins a la Cort Reial.

En arribar a la plaça del Vi,els gegants ja havien entrat feia estona a Casa la Ciutat,

Vaig tirar cap al carrer d ..... En esser davant dels Jesuïtes passava un baiard portat per dos homes. El baiard era cobert de cap a cap per una teulada de lona a dues vessants. Es veia ben bé que portaven un pes ploma:era En Maginet. El vaig seguir fins a la porta de l'hospital, lluitant dintre meu per mantenir en ordre el món interior i el món exterior que se'm dreçaven en revolta liquificant-se en colors i música al bell mig de Girona. Distingia clarament que el primer que va dir que el món aquets és una vall de llàgrimes el veia de molt enlaire,talment com una vall espectral,creuada per meteors diversos,plena de bassols amb lluissors d'aigua-marina-encara que no gosés dir-ho-esmaltada per grans estanys,amb resplandors de sang.

Al tren,de retorn cap a casa,no vaig pas explicar a ningú,per por que

semblés una gasetilla ,el que havia vist-vull dir el que m'havia ocorregut-en aqu-  
 quella tarda extraordinaria.A casa sí;ho vaig contar-ho tot. Però aquesta expansió  
 no em va pas assossegar. Tenia no obstant la idea d'haver estat de sort aquella  
 tarda. Em sabia molt greu que això que dic pogués esser interpretat malament.No  
 hi havia pas ho ben assaguro ,ni una ombra de sadisme en la contemplació d'aquell  
 nen mort a Sotaportes. Segurament molts dels que el varen veure no li havien fet  
 tanta companyia com jo,ni li tenien tan agraiment pel seu sacrifici.

Probablement És cert que veure sang ens produeix una exaltació,que afina la  
 nostra sensibilitat,Peró aquesta embriaguesa era per a mi desconeguda i no hi  
 tenia cap culpa.La sang és principi de vida i no obstant ens fa por.La contemplem  
 com una cosa misteriosa,uns amb esglai,altres en silenci,sempre amb sorpresa.  
 Sembla peohibit parlar de sang humana,peró no som pas llops carnissers. Sense a-  
 questa superstició,la sang mes aviat ens agermanaria. La guerra vol dir milions  
 d'homes plens de sang,peró aquesta tremenda veritat captada peís documents foto-  
 gráfics ens l'amaguen no per raons del pudor,sinó perque els governants,o tenen  
 por o no volen que la sang fassi por.

Era certament horrible l'espectacle de Sotaportes,peró no de mal gust. Si  
 és permés de pintar i de posar als altars l'escena d'arrancar la pell a Sant-Bart  
 Bartomeu ó l'esgarrifosa degollació de Sant Medí amb xarbotades de sang i tot és

que seria indecorós haver presenciat aquets martiris ? No hi havia ni un element repugnant en l'escena de Sotaportes i no hi havia botxins en aquest martiri. Per altra part, el martiri de qualsevol sant duraria uns minuts, o molta estona, com el de Sant Bartomeu, o el de Sant Sebastià que fou-podriem dir-afusellat amb fletxes, o el de Sant Llorens, que posat al caliu d'un foc lent encara tingué temps i e coratge d'invitar als botxins a girar-lo de l'altra costat per tal que un cop rostit, si és que volien menjar-se'l no troessin estiraganyuda la seva carn. Del moment de la mort d'En Maginet ningú, gairebé ni el xófer del camió, n'havien vist res. Ni mort per un llamp hauria patit menys. No contemplava doncs un martiri, la gent que s'aturava a Sotaportes: feien piadosa companyia al mártir. I que ningú no s'escandalitzi si veig com un Mártir. Que ningú no pensi ni remotament que intento cometre la pedanteria de no tenir en compte sobre aquetes questions els dictats de l'Esglesia. Parlo humanament i no sabria fer-ho d'altra manera. Però, si En Maginet no és un sant, un àngel de Déu, ¿qui en serà? Deixeu-m'ho repetir: tenia sis anys, havia fet la primera Comunió feia tres dies i havia mort d'entusiasme infantil en sentir el preludi de la processó de Corpus. I que En Maginet fou presentit pel seu Angel davant de Déu, com una flor de Corpus, no em podem tenir cap dubte. Puir <sup>havia</sup> de morir de desgracia i era innocentíssim, Déu li havia concedit un augment de gràciae que treia vulgaritat a l'accident. El misteri de la Gràcia és la

compensació de la nostra desgracia. Valem més del que ens pensem, encara que, per llei de llinatge, ens pugui matar la punteria guèrxa d'un caçador novell.

La presència de sang podia haver afinat la meva sensibilitat, però no és pas cert que m'hagués omplert d'embriaguesa. Ben mirat en altra ocasió, la tragedia de Sptaportes m'hauria fet la mateixa llástima, però no m'hauria dit tantes coses. El que va impressionar-me a l'acte fou saber ~~tot~~ tothom ho deia que el nen corria a veure els gegants, o sigui a l'obertura de la solemnitat de Corpus. La sang em produí un xoc, però molt més el contrast entre el luxe espiritual i material de la festa que començava i aquella pertorbadora desgràcia motivada per l'enlluernament del Corpus. Però en saber que En Maginet havia fet la primera comunió el diumenge abans, l'accident va prendre als meus ulls un caràcter extraordinari. Qui no lligaria uns caps tan evidents? Heus aci perquè les dues línies mel·lódiques d'aquella tarda sinfónica, la sang i el resplandor de Corpus amb aquella arquitectura i aquella Custòdia l'esglai i el triomf, s'enllaçaven dintre meu, i me perquè considerava una sort haver pogut llegir amb tants detalls un fet que no tenia res de vulgar.

Hi ha una mena d'emocions que s'enganxen com una llagasta. El desvarier d'aquella tarda s'havia emparat de mi i l'estupor no'm deixava. I en ficar-me al llit veia encara aquella sang, el cap gros que plorava, la façana de la Seu, aquella

Custòdia el claustre i aquell baiard. Tot se'm lligava i entortolligava i els temes melòdics s'insinuaven, s'ampliaven i es repetien com en una simfonia. I ja en l'astorament del presomni vaig entreveure una catàstrofe espantosa que ineluctablement se'm va fer seu. Aquella processó que tan he desitjat presenciar des de la plaça de la Catedral devallava efectivament per l'escalinata de noranta graons. No sé perquè jo patia tant, però el cas és que quan el Santíssim era als primers graons i les campanes i les músiques exultaven, un esclai va rebotre per la plaça mentre la Custòdia i el talem queien escales avall amb els portants i altra gent. En la caiguda de la Custòdia es va produir la mateixa esgarrifança que si s'estimbés una torre de cristall.

Què havia passat? Es que havia caigut un dels portants de la Custòdia i havia fet caure els altres?. La gent fugia en totes direccions, uns escales avall altres escales amunt. El carrer de la Força i el portal de Sotaportes no podien engolir els fugitius. La processó s'havia fos. El Bisbe i el seu acompanyament no van pas fugir i passat el primer moment de pànic el prelat baixava pensament a trobar el Santíssim. En aquell instant un sacerdot es va agenollar davant de la Custòdia, en va separar el viril i el va posar a les mans del Bisbe. La Custòdia jeia per terra i haurieu dit que es derretia escales avall. Al voltant d'ella la gent, els que no havien fugit, feien com un gran cercle com si contemplessin un cadàver. I heus ací que quan el bisbe, donant la processó per

sospesa, pujava escala amunt entre dues parets de gent agenollada, una noia rossa amb cara de nina que hi havia en primer rengle es posa a cridar follament: "Déu es mort! Déu es mort!". I dit això entre grans contorsions li ve un vomit espantós. És un vomit de cabells uns cabells fumosos que l'escanyen. Dos homes la sostenen per cada braç, el Bisbe hi acudí, davant del Santíssim, la dona té un altra vomit de cabells, diabòlic, sinistre, pitjor que el primer. I entre glopada i glopada de cabells torna a cridar: "Déu es mort! Deu es mort!". A terra un pilot de cabells es mou com si fos viu. La noia estava pal·lida, desenaixada i els seus ulls blavissims no miren enlloc.

En aquell moment tothom mira els escolans que sense por alcen els canelobres prop del Santíssim: els ciris fan una llum absolutament negra, una flama apocencellada que es veu com crema, i un resplendor circular, immòbil, calitjosa. Tota la plaça put a cadavèrica, flor de femer, color de femta, lliuri blasfematori, extracte subtil de la pudor personal del diable.

El Bisbe decidint-se pel millor dels exorcismes, s'acosta a la noia i li dona la triple benedicció amb el Santíssim, llavors en una última convulsió, la noia diu: "Deu es mort! S'acosta la fi del món! S'acosta la fi del món!" I s'assestossegueja a l'instant. I desfent-se dels que la sostenen s'agenolla ~~dels que la sostenen~~ davant del Sagrament amb els braços en creu. Els seus ulls tenien

en aquest moment una dolcesa infinita. Es veia en el seu rostre que era una bona noia: no hi havia pas senyal de fornicació en les seves parpelles. Ara els llums dels escolans fan una claror diamantina. De sobte el Bisbe diu " la processó continua." Ordena que alcin la Custòdia i que les campanes toquin incessantment fins a fi de festa. I col·locat el viril a la Custòdia plena de pinacles torçats i dreçat altre vegada el talem devalla escales avall una massa compacta com una manifestació. I tot plegat m'adono que En Maginet i l'orfebre En ~~Franc~~ Artau, l'autor de la Custòdia ocupaven les dues hornacines de prop de la porta de la Seu. S'hi estaven agenollats de cara a la processó les mans plegades i anaven molt mudats. A En Maginet, fins llavors no l'hi havia vist la cara: era aixericit com un pesol.

Em vaig despertar violentament i esparverat per aquell somni apocalíptic. Just en aquell mateix instant jo era la campana grossa que, l'any passat, mentre la processó de Corpus baixava les escales de la Seu, va estimbar-se i esbocinar-se a la plaça dels Apòstols sense fer mal a ningú. Jo mateix havia esclatat com aquella campana. Aquella processó de Corpus l'havia vista amb tants de detalls com la tragedia de Sotaportes. Aquella al·lucinació onírica semblava realment premonitiva de la fi del món. Encara tenia por. Veia, aquell vomit de cabells

verdosos com un eixam de serpents filiformes.

Entenia mes clarament que en somni que els vomits de cabells son una senyal probabilissima de possessió diabólica.

Veia la posseïda formulant el vaticini de Nietzsche sobre la mort de Déu. El meu enteniment s'anava desvatllant. Em fregava els ulls com si en tregués filagarses de boira.

I tot plegat vaig sentir la veu argentina d'En Maginet a favor del qual jo tan havia pledejat el dia abans, i ara en somni l'havia canonitzat col·locant-lo amb En Francesc Artau en un hornacina de la façana de la Seu, ~~com~~ al Vaticà concedeixen als sants nous els honors de la " Gloria " del Berhini.

" Avui es Corpus " em deia En Maginet. " Avui es Corpus !

Estava ben despert..

Gracies a Deu ja estava ben despert.

Aixis fou la visió simfónica d'una vigilia de Corpus a Girona.

---